

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ обявен от
Бургаски свободен университет

от: доц. д-р Румен Георгиев Ерусалимов, зам.-ректор СПИКПО на
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“

1. Информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“, съгласно Чл. 67, ал. 1, т. 1 от КТ, в област 3.8. Икономика (Счетоводство и финансови анализи) е обявен от Бургаски свободен университет в ДВ брой 23 от 22 март 2022 г. Участвам в състава на научното жури, съгласно Заповед № 1С-135/17.05.2022 г. на Ректора на БСУ. На първото заседание на научното жури, проведено на 27 май 2022 г., бях определен за рецензент.

2. Кандидати по конкурса

В законоустановения срок документи по конкурса, изисквани според Правилника за развитие на академичния състав в Бургаски свободен университет, е подал един кандидат - д-р Галина Райкова Стоянова.

Кандидатът д-р Галина Стоянова, притежава богата професионална биография. Завършва висшето си образование ОКС „магистър“ през 1992 г. в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов със специалност „Финанси и кредит“ и квалификация „Икономист – застраховател“. Трудовата ѝ кариера по специалността започва на 01.07.1991 г. в клона на ДЗИ – гр. Русе. След

спечелен конкурс през 1995 г. е назначена за редовен асистент в първата в страната застрахователна катедра – „Социално и застрахователно дело“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, откъдето са и моите лични впечатления от нея. Познавам я като всеотдаен академичен преподавател, който успява да вдъхнови своите студенти да се усъвършенстват и да постигат високи резултати. Професионалната кариера на д-р Галина Стоянова продължава в Русе, където през 1997 г. е назначена за анализатор на себестойността на произведената продукция в „Хлебна мая“ АД – Русе. Същевременно нейната преподавателска дейност продължава, като в периода 1996-1998 г. е гост-преподавател в РУ „Ангел Кънчев“ - Русе. Житетският път на кандидата я отвежда в Бургас, където първоначално работи като счетоводител в ТБ „Инвестбанк“, а в последствие като експерт продажби и инспектор заеми в Кооперация „Начала“. Логично през 2007 г. д-р Галина Стоянова продължава своята кариера в областта на застраховането в ING Животозастраховане, отначало като мениджър в Агенция „Бургас“, в последствие и като регионален мениджър за югоизточния регион. От 2017 г. тя заема поста Директор Дирекция „Бургас“ на „Граве България Животозастраховане“ ЕАД и на „Грацер Векселзатиге Ферзихерунг Общо Застраховане“.

Кариерата на д-р Галина Стоянова в БСУ започва през 2016 г. като хоноруван преподавател по дисциплините „Организация на счетоводството в осигурителните и застрахователните дружества“, „Здравно застраховане“, „Имуществено застраховане“, „Застрахователни измами“, „Основи на счетоводството“. След успешна защита на дисертационен труд на тема „Информационно осигуряване на оперативния контролинг в застрахователната индустрия“ на 20.04.2018 г. на Галина Стоянова е присъдена образователната и научна степен „доктор“.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“ в БСУ

Въз основа на представените от д-р Галина Стоянова документи за участие в конкурса може да се обобщи, че тя:

- притежава образователната и научна степен „доктор“ по същата научна специалност, по която е обявен конкурса;
- е участвала в три национални проекта;
- е представила следните научни публикации, извън темата на дисертационния труд:
  - една рецензирана самостоятелна монография (хабилитационен труд);
  - една публикувана в научно списание студия;
  - шест публикувани в научни списания статии;
  - пет публикувани в сборници доклади, изнесени от нея на научни конференции;
  - един отпечатан и рецензиран академичен учебник.

Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“

Група от показатели	Съдържание	Изисквания (точки)	Изпълнение (точки)
А	Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“	50	50
В	Хабилитационен труд - монография	100	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10	200	200
Д	Сума от показателите от 11 до 13	50	70
Общо		400	420

Предоставената ми справка показва, че д-р Галина Стоянова е изпълнила минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

От справката за изпълнение на допълнителните изисквания на ЦИУН към БСУ се вижда, че кандидатът е изпълнил изискването за:

- издаден поне един учебник по дисциплини изучавани в ЦИУН (*Застрахователни измами, изд. Флат – Бургас, ISBN 978-619-253-015-0*);
- публикуван рецензиран монографичен труд, с обем от поне 10 издателски коли (*публикуван и рецензиран монографичен труд (хабилитационен труд) с обем от 21 издателски коли*);
- публикувани поне 10 бр. научни публикации, извън дисертационния труд за придобиване на ОНС „доктор“ (*публикувани 12 бр. научни студии, статии и доклади, четири от които в сборници с доклади от международни научни конференции*);
- участие в поне 3 броя проекти (*регистрирано участие в три национални проекта*)

От предоставената ми справка се вижда, че единствено по отношение изискването за минимален брой отработени часове, след придобиване на ОНС „доктор“ се констатира неизпълнение. Отработените от кандидата часове в качеството на гост-преподавател в БСУ, след придобиване на ОНС „доктор“, са 326 часа.

Независимо от последната констатация се вижда, че кандидатът по обявения конкурс отговаря на минималните национални изисквания и на четири от петте допълнителни изисквания на ЦИУН при БСУ. Освен това д-р Галина Стоянова се включва активно в работата, свързана с дистанционното обучение, предлагано от БСУ. Тя има шест самостоятелно

разработени електронни учебни курсове, което може да се възприеме като своеобразно допълнително учебно натоварване. Богатият ѝ професионален опит в областта на застраховането също допринася за нейната компетентност по отношение преподавателската работа. В периода 2021-2022 г. д-р Галина Стоянова е провела научно ръководство на двама студенти, по написването на дипломни работи със застрахователна тематика.

4. Обща характеристика на представените научни публикации

Прегледът на научните публикации на д-р Галина Стоянова показва, че нейните изследователски интереси са в тематични направления, които изцяло отговарят на обявения конкурс за академична длъжност „доцент“ по 3.8. Икономика (Счетоводство и финансови анализи).

4.1. Оценка на монографичния труд

По обявения конкурс кандидатът д-р Галина Стоянова е представила един самостоятелно разработен монографичен труд на тема „Счетоводни модели за управление на аквизиционната дейност в животозастраховането. Застраховка „Живот“, свързана с инвестиционни фондове“. Основният хабилитационен труд е в обем от 339 страници и включва увод, 5 глави и заключение. В началото са описани използваните в монографията основни понятия и е представен списък с ползваните съкращения. В края е направен подробен опис на използваната и цитирана литература в монографията, който включва 245 позиции, вкл. 142 позиции на кирилица, 16 позиции на латиница, 62 интернет източника и 25 нормативни документи. В монографията са включени и 7 бр. приложения.

В увода е обоснована актуалността на разработваната тема. Поставена е основната цел на изследването и тезата, която авторът ще отстоява.

Поставени са и 4 научни задачи, с помощта на които ще бъде постигната основната цел и доказана тезата на изследването.

Първа глава започва с теоретични постановки, изведени от различни автори в специализираната литература, за същността и особеностите на застраховането. Постепенно изследването преминава към разглеждане особеностите на аквизиционната дейност на животозастрахователите. Тук авторът извежда свое разбиране за аквизиционната дейност и подробно описва включените в нея основни направления. В трети параграф на първа глава изследването се насочва към значението на счетоводството за аквизиционната работа на животозастрахователните дружества. Прави се кратък исторически преглед на развитието на счетоводната отчетност, разглежда се системния подход при счетоводното интерпретиране на приходите и разходите от дейността, с оглед осигуряване на финансова стабилност, чрез текущо, периодично, надеждно и достоверно регистриране и обобщаване на счетоводната информация. Главата завършва с описание на процеса по документиране дейността на животозастрахователите и необходимия документооборот.

Втора глава на монографичния труд е посветена на счетоводството, разглеждано като система за информационно осигуряване управлението на застрахователното дружество. Акцент в нея са организационно-методичните аспекти на счетоводното отчитане на приходите и разходите от застрахователни операции. Разгледано е влиянието на Европейските директиви върху счетоводната практика в застраховането в България. Предложени са възможности за оптимизиране на текущото счетоводно отчитане на приходите от аквизиционната дейност на животозастрахователите.

Изложението в трета глава започва с кратък исторически преглед на възникването и развитието на застраховката „Живот“, свързана с

инвестиционни фондове. Показана е динамиката на развитие на този застрахователен продукт в България през последните 6 години. Обърнато е внимание на специфичните особености по сключването и поддържането на застрахователния договор по застраховката „Живот“, свързана с инвестиционни фондове. Очертани са основните, според автора, предизвикателства, които стоят пред застраховането свързано с инвестиционни фондове.

Четвърта глава изследва аквизиционната дейност на застрахователните посредници. Авторът констатира, че пласирането на животозастрахователен продукт е по-сложно от пласирането на застраховки от Раздел „Общо застраховане“. Разгледани са видовете, разрешени от КЗ, застрахователни посредници. Обърнато е внимание на специалните разпоредби и изисквания при разпространение на инвестиционни застрахователни продукти.

В пета глава се съдържат основните приноси на автора. В нея се разглеждат счетоводните модели, свързани с управлението на аквизиционната дейност на животозастрахователите, с акцент застраховането „Живот“, свързано с инвестиционни фондове. Главата завършва с предложен симулационен модел за управление и счетоводна отчетност на аквизиционната дейност в животозастрахователното дружество, който според мен е основния принос на автора.

В заключението на монографията авторът обобщава достигнатите в изследването изводи.

4.2. Оценка на другите научни публикации, представени по конкурса

Обект на изследване, в представените от кандидата по конкурса научни статии и доклади, са проблеми, свързани с развитието на:

- застраховането „Живот“, свързано с инвестиционни фондове;
- моделите за оперативен контролинг на текущия финансов резултат в животозастраховането;
- специализацията в корпоративната отчетност на застрахователите;
- банковото застраховане;
- пенсионното осигуряване и застраховане;
- здравното осигуряване и застраховане;
- застраховането на сгради и имущество на гражданите;
- техниките за справяне с възникнали възражения от клиентите на застрахователните дружества.

Прави впечатление, че представената студия и академичен учебник са на една тема „Застрахователните измами“. Това говори за стремеж у автора за надграждане на достигнатите резултати и за внедряване на постиженията от науката в образователния процес.

Широкият спектър от научни интереси на д-р Галина Стоянова показва нейния стремеж към усъвършенстване и надграждане на постигнатите резултати. Актуалността на представените разработки и отчетения авторски принос в тях е предимство за кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“.

5. Оценка на научните и научно-приложните приноси

В представените по конкурса публикации могат да се очертаят две основни групи постижения с характер на приноси: теоретико-методологични и практико-приложни приноси.

5.1. Теоретико-методологични приноси

- Систематизирани са основните видове счетоводни модели за управление на аквизиционната дейност на застрахователите,

предлагащи застраховка „Живот“, свързана с инвестиционни фондове.

- Обобщени и систематизирани са специфичните изисквания към документооборота и формите на отчетност при разпространението на застрахователни продукти, с акцент спецификата на застраховката „Живот“, свързана с инвестиционни фондове.
- Установено е влиянието на Европейските директиви върху отчитането на аквизиционната дейност на животозастрахователните дружества, работещи на българския застрахователен пазар.

5.2. Практико-приложни приноси

- Обосновано е групирането на застрахователните договори, според изискванията на МСФО 17 и отделянето на застрахователните от финансовите приходи и разходи;
- Въз основа на групиране по различни признаци са предложени техники за справяне с възникнали възражения от клиентите на животозастрахователните дружества;
- Основният принос в разработките на кандидата, според мен, е предложеният и апробиран симулационен модел за управление и счетоводна отчетност на аквизиционната дейност в животозастрахователното дружество.

6. Други

В документите по конкурса са приложени свидетелства за цитиране на публикации на кандидата. Посочени са 7 цитирания в научни списания и сборници с научни доклади от конференции. В отделна справка са показани и две интервюта по проблеми, свързани със застрахователната култура на

населението и управлението на процесите в застрахователната практика, дадени от д-р Галина Стоянова в пресата.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени бележки по представените по конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ научни трудове и публикации. Единствената забелязана от мен слабост, ако може да се нарече така, е по отношение обема от 339 страници на монографичния труд. Позволявам си да препоръчам на кандидата в бъдещите си монографични изследвания да се стреми да концентрира вниманието си към по-малко проблеми. Невъзможно е в един труд, макар и монографичен, да се обхванат в пълнота множество проблеми.

8. Заключение

Кандидатът по обявения от БСУ конкурс д-р Галина Райкова Стоянова отговаря на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Направеният от мен преглед на представените по конкурса научни трудове показва актуалност и значимост на разглежданите в публикациите проблеми. В тях ясно се открояват теоретико-методологичните и практико-приложните приноси на автора.

Богатата професионална биография, в областта на застраховането и счетоводството и преподавателския опит, натрупан в три висши училища, са съществено предимство за кандидата по обявения конкурс.

Ще си позволя да изразя и личните си впечатления от д-р Галина Стоянова, която познавам от нейния трудов стаж като асистент в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. Тя беше преподавателя, който запали в мен интереса към научна и преподавателска работа. Начинът, по който водеше семинарните занятия ме вдъхнови да избира тази благородна професия.

С убеденост ще гласувам „за“ и си позволявам да призова уважаемите членове на научното жури също да подкрепят моето становище, относно заемането от д-р Галина Райкова Стоянова на академичната длъжност „доцент“ в Бургаски свободен университет.

08.07.2022 г.

гр. Свищов

Рецензент .....

(доц. д-р Румен Ерусалимов)